

Tüskehúzó

2009 augusztus 24. Flag

Szöveg méret

90

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Értékelés kiválasztása

Még nincs értékelve

Mérték

Móser Zoltán fantasztikus cikksorozata a régmúlt idők, az elfelejtett Magyarország kincseit mutatja meg nekünk ebben a párját ritkító sorozatban, mely a Magyar Nemzet hétvégi magazinjának volt elengedhetetlen tartozéka. Utazzon velünk, ismerjük meg együtt Magyarországot.

„... mert tudd meg, hogy a tüske egy
szempillanat alatt megy be a talpba, de órákig kell piszmogni, míg kiveszik.”
(Mikszáth Kálmán)

Heinz Ladendorf német kutató egyik könyvében végigkíséri az antikvitás tanulmányozásának és másolásának egész történetét. Például azt a folyamatot, hogy „hogyan lesz a híres Spinario (a Tüskehúzó), amelynek már a XI–XII. századtól ismeretesebbek a szoborai és miniatúrávariációi, a középkorban a március jelképe (a hónap, amikor elkezdnek mezítláb járni), hogyan lesz a reneszánsz kedvelt kisplasztikai modellje, s hogyan hatol el a téma a XVIII–XIX. századig, néha különleges változatokkal, például pikáns, erotikus tüskehúzókkal”. Münchenben látható egy 1600 körül készült kisméretű szobor, amely Venust mint tüskehúzót ábrázolja.

De mi elsősorban az ábrázolás eredetére vagyunk kíváncsiak, s ezt minden szerző egybehangzóan a capitoliumi prototípusban látja, amely a Kr. e. V. századból való. A meztelenül láttatott férfi tüskehúzó mellett gazdag volt az ókori változatokban, de félig felöltözött pásztorfiúként is ábrázolták. Középkori elterjedése – egy ülő figura, aki azon fáradozik, hogy a bal lábából kihúzzon egy tüskét – a XI–XII. századra tehető. Gregorius mester (1200 körül) egyik narrációjában először nevetségesnek találta a figurát, ám a szenvedő, eltorzult arcot megfigyelve a nagyság és a fenség erejét is szövegezte.

Az Ószövetségben az ártalmatlannak tetsző tövis az Úr büntetése, a földi fáradozás, a bánat és a megpróbáltatás kifejezője. A középkorban a tüskét az eredendő bűn szimbólumának tartották: a lábban lévő tüske annak a büntetése, aki letért az igazi útról. A legismertebb Friedrich von Wettin érseknek (meghalt 1152-ben) a magdeburgi dómban található sírján lévő ábrázolás. De ismerjük Chartres-ből, Burgosból, Melle-ből, Vézelay-ből is kőbe vésett s egy XIII. századi kódexben megfestett ábrázolását is. Hozzá kell tennünk, hogy a tüske jelképe nem mindig egyértelmű: jelentése a betegségtől a bujaságig terjed. A somogyvári dombormű ábrázolása szintén eltér az ismertektől, hisz a tüskehúzót itt egy oroszlánval együtt ábrázolják. „Az oroszlán balra mozdul, fejét viczorogva hátrafordítja, farkát a jobb szélén magasra tartja. A farka a közepe táján, a feje az orr környékén sérült. Az emberalak elötte jelenik meg, nagyjából középtájon, térdelő helyzetben. Feje letört, melle és jobb karja súlyosan roncsolt. Fejének törése erőszakoltan balra hajtott tartásra vall. Bal lábát talppal fölfelé maga elé emeli. Baljával átfogja lábfejét, jobbjának ujjai közt kampósszőgnyi tüskéfélét tart, amely a lábujjak mögötti párnás talprészen tűnik el. Jobb lábát oldalra kifordítja. Öltözéke térd fölött végződő ruha, amelynek alsó része szoknyaszerű, felső része hosszú ujjú, fesesebb szabású. A formák kidolgozása a szemben látható felületekre összpontosult. A jobb láb ujjait ugyan elől-hátul megformálták, de az oroszlán részleteit csak elől dolgozták ki. Oroszlánnal kettesben ábrázolt tövishúzó máshonnan nem ismert” – írja Tóth Sándor egyik tanulmányában.

Különös figura ez a tüskehúzó, s különös a hiányzó, ám hátravetettnek látszó fej tartása is. Arcát sem látjuk, de tudjuk, hogy szenved. Szemvedésének van-e értelme? Erre a költői kérdésre a válasz messze vezet. Ha a falu plébániatemplomában állna, biztos, hogy prédikáció közben alakja és értelmezése sokszor előkerült volna. De ez a bencés kolostor temploma volt, amelyet francia szerzetesek laktak. Nyilván hozták a mintát francia földről.

Móser Zoltán, mno.hu

Ajánló
